

logical anatomy and physiology, gynecology, pharmacology, endocrinology, genetics and other medical disciplines. There is a need in the awareness in different research methods, interpretation of the results of the analyzes of different medical disciplines. Only using the luggage of knowledge from different disciplines the students can acquire new knowledge and competences in the subject. Also another feature of the practical lessons on this subject is that they are conducted in the "Precarpathian Center for Human Reproduction", which provides narrow-profile care to the population for infertility treatment and family planning. This makes possible to implement an approach to teaching in conditions that are as close as possible to the practice of medical professionals. Computer and video equipment is available in the clinic's meeting room, which allows to monitor the operations in the gynecology and rehabilitation department. The students also have the opportunity to view educational video material prepared by the staff of the department – the results of ultrasound examination, metrosalpingography images, the results of the analysis of hormone levels, spermograms, genetic testing, etc. In addition, the communication with patients with infertility is more accessible to students at a specialize hospital than at general gynecological clinics. This allows the students to take anamnesis in more details, to get acquainted with all previous results of examinations of patients, which will contribute together with the assimilation of theoretical material, the development of clinical thinking. The final knowledge control is complemented by a clinical task on infertility, which is made in the program "Virtual Patient" which was developed by the staff of the department of Obstetrics and Gynecology.

Conclusions. Conducting a practical lesson for sixth-year students of the medical faculty on the topic "Infertile marriage. Organization, structure and tasks of the family planning service" on the basis of a specialized clinic to assist the population regarding infertility helps to improve the quality of assimilation of the topic, improve the application of theoretical knowledge, and also ensures the development of clinical thinking.

Key words: medical education, students, gynecology.

*Рецензент – доц. Беляєва О. М.
Стаття надійшла 27.08.2019 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2019-3-152-239-242

УДК 614.253.1

Ждан В. М., Бабаніна М. Ю., Кітура Є. М., Ткаченко М. В., Кур'ян О. А.

СУЧАСНІ ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ В ПІДГОТОВЦІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ

Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава)

fmedicine@mail.ru

Вступ. Сучасні світові стандарти в галузі освіти передбачають підготовку компетентних, висококваліфікованих спеціалістів, здатних інтегрувати теоретичні знання і практичні вміння в цілісну систему, володіти новими технологіями тощо. Пошук стандартів вищої медичної освіти є оптимальною стратегією досягнення концептуально нового рівня якості підготовки майбутніх фахівців, основою якої є підготовка медичних працівників відповідно до загальноприйнятих міжнародних норм викладання з урахуванням особливостей та інтересів національної системи охорони здоров'я [1,2,3].

На вибір використання різних навчальних технологій в медичній освіті впливають особливості самої медичної спеціальності, в якій, безумовно, яскраво виражені, як теоретична, так і практична складові. Серед найбільш частих заперечень про доцільність використання різних навчальних технологій в медичній освіті потрібно виділити тезу про те, що ніде більше, як біля ліжка хворого не можна визначити чи володіє лікар необхідними знаннями, вміннями та навичками. Однак далеко не завжди, і не кожен приклад можна розглянути безпосередньо «на хворому». Зокрема, це може бути пов'язано просто з відсутністю тематичних хворих під час вивчення певної теми, у той же час існують активні технології і методи навчання, що дозволяють досить ефективно навчати фахівців [4,5,6].

На допомогу класичним технологічним аспектам приходять нові, зокрема, інтерактивні технології навчання. Інтерактивність – це здатність до взаємного діалогу [4,6].

За рекомендацією EURACT (Європейська академія викладачів загальної практики – сімейної медицини)

модель змішаного (гібридного) навчання дає найкращий результат при навчанні сімейних лікарів. Змішане навчання передбачає поєднання самостійної роботи лікаря з або без використання електронних платформ, медіа-сервісів і традиційної роботи в аудиторії з використанням інтерактивних методик групової роботи.

Реорганізація навчального процесу в університеті вимагає удосконалення методики проведення практичного клінічного заняття із забезпеченням якісними методичними та наочними засобами навчання, організації самостійної клінічної роботи слухача, зменшення кількості слухачів на одного викладача, особливо при вивченні клінічних дисциплін тощо. Використання симуляційних технологій, як одного з методів реорганізації навчального процесу, сприяє оптимізації оволодінню практичними навичками та підвищує інтерес сімейних лікарів до професії [7].

Сьогодні у більшості країн світу під час підготовки медичних фахівців застосовують симуляційні технології, які є новим напрямом підготовки висококваліфікованих медичних кадрів [8].

Навчання клінічних умінь із використанням манекенів, тренажерів і стандартизованих пацієнтів під наглядом викладача надає можливість лікарям-інтернам та лікарям-курсантам припускатися помилок у безпечному середовищі, що покращує опанування ними клінічних умінь. На симуляційному тренінгу пріоритетом є саме виконання навчального завдання, у процесі якого допускається негативний результат медичної допомоги, щоб той, хто навчається, відчув усю міру своєї відповідальності, але при цьому не отримав психологічної травми, яка можлива, якщо таке трапиться із справжнім пацієнтом. Симуляційне навчан-

ня виключає страх і психотравматичну компоненту від негативного результату першого досвіду стажиста, що значно покращує засвоєння навчального матеріалу.

Діапазон методик, що об'єднують поняттям «Симуляційні технології», дуже широкий: це і різноманітні тренажери, де відпрацьовуються практичні навички з високим рівнем реалістичності, і комп'ютерні та віртуальні моделі для удосконалення алгоритмів дій із різними клінічними ситуаціями [9].

На кафедрі сімейної медицини і терапії Української медичної стоматологічної академії було проведено декілька наукових досліджень з використанням симуляційних технологій, зокрема, Body Interact. Body Interact є новітнім інструментом імітаційного моделювання, що призначений для використання у вищих медичних навчальних закладах та медичних коледжах для вирішення задач та клінічного обґрунтування шляхом використання віртуальних пацієнтів. «Віртуальний пацієнт» – це інноваційна інтерактивна технологія навчання, що дозволяє за допомогою комп'ютерної моделі реальної клінічної ситуації повноцінно зануритися в діагностичний і лікувальний процес, приймати самостійні рішення з тактики діагностики і лікування, бачити і усвідомлювати наслідки тих чи інших своїх рішень, не порушуючи при цьому прав та безпеки пацієнта. За результатами попередніх досліджень проведених на кафедрі сімейної медицини і терапії безумовними перевагами даної технології є також стимулювання інтересу до самостійного вивчення матеріалу, наочність, можливість «взяти паузу» в процесі роботи з пацієнтом і отримати необхідну довідкову інформацію [6].

Мета роботи – вивчити ефективність впровадження інтерактивних методів навчання лікарів-інтернів з фахів «Загальна практика – сімейна медицина», «Внутрішні хвороби», «Медицина невідкладних станів», «Неврологія», «Педіатрія».

Об'єкт і методи дослідження. Дослідження проводилося на базі кафедри сімейної медицини і терапії Української медичної стоматологічної академії. Під час проведення занять для лікарів-інтернів з фахів «Загальна практика – сімейна медицина», «Внутрішні хвороби», «Медицина невідкладних станів», «Неврологія», «Педіатрія» використовувались наступні інтерактивні методи навчання, зокрема, мозковий штурм, дискусія, вивчення випадку, презентація, рольова гра, віртуальний пацієнт. Лікарі-інтерни були розподілені на 2 групи: основна група – 20 інтернів, під час навчання яких застосовувались інтерактивні методи навчання і контрольна група 20 інтернів, навчання яких проводилося за класичними методиками без використання новітніх технологій. Ефективність впровадження інтерактивних методів навчання оцінювалося за даними ступеня оволодіння практичними навичками та засвоєння теоретичного матеріалу лікарями-інтернами.

Результати дослідження та їх обговорення. На даному етапі на кафедрі сімейної медицини і терапії за участю викладачів проходять навчання лікарі-інтерни та лікарі-курсанти з фахів загальна практика – сімейна медицина, внутрішні хвороби, медицина невідкладних станів, неврологія, педіатрія, ендокринологія. Позитивний ефект застосування інтерактивних методів для навчання доведений під час наукових досліджень проведених на кафедрі сімейної медицини і терапії і

не викликає сумнівів. При інтерактивному навчанні лікарів-інтернів та лікарів-курсантів з фаху «Загальна практика – сімейна медицина» на циклі тематичного удосконалення було встановлено, що всі учасники навчального процесу взаємодіють між собою, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва з розв'язання низки проблем відповідно до їх інтересів, потреб і запитів. При цьому відбувається постійна зміна видів навчальної діяльності [10,4].

Використання таких інтерактивних технологій як «Віртуальний пацієнт» у професійній підготовці сімейних лікарів дає можливість розв'язання проблемних ситуацій за допомогою ефективних дій, інтуїції, навчання, стимулювання самонавчання, повного розкриття потенціалу та підвищення мотивації особистості, формування навичок поведінки у критичних ситуаціях, уміння збагачувати діяльність новими способами виконання, розвитку професійної гнучкості й мобільності, прийняття кінцевого рішення, одержання насолоди від самої діяльності, а не тільки від її результатів [11].

Для лікарів-інтернів та лікарів-курсантів є доступними 21 клінічний сценарій з різними нозологіями, які вони опрацьовують. Такі нововведення в підготовку фахівців значно покращують як теоретичний рівень знань лікарів, так і оволодіння практичними навичками, а загалом сприяють підвищенню якості підготовки. Все так як у реальному житті: об'єднання всіх ресурсів та даних разом в динамічній фізіологічній моделі із десятками вбудованих станів та порушень здоров'я, лабораторних аналізів, діагностичних візуалізацій, шкали оцінки, втручання та лікування, поряд з високоефективними інструментами для підбиття підсумків. База доступних для навчання сценаріїв постійно оновлюється, забезпечуючи викладачів великою бібліотекою попередньо налаштованих клінічних сценаріїв із оновленими клінічними протоколами, Body Interact пропонує інтуїтивно зрозумілий інструмент для створення спеціальних сценаріїв, тим самим дає можливість розширити знання лікарів та збагатити їхній досвід. З метою покращення якості навчання для кожного окремого слухача або цілої групи на візуальну інформаційну панель виводиться детальний аналіз, що включає метрику дій та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, який значно полегшує налаштування та запуск об'єктивно структурованих клінічних іспитів.

Водночас ми, звичайно, дуже добре розуміємо, що симуляційне навчання все ж не є панацеєю в жодному разі і не зможе повністю замінити навчання «біля ліжка хворого» – обидві технології в сучасному освітньому процесі повинні органічно доповнювати одна одну.

За результатами дослідження в основній групі на 68% покращилося оволодіння практичними навичками лікарями-інтернами та на 82% покращилося засвоєння теоретичного матеріалу, що співпадає з даними наших попередніх досліджень (симуляційні технології навчання реалізують більш ефективну практичну підготовку лікарів з фаху «Загальна практика – сімейна медицина», покращуючи в 2-3 рази результативність навчання).

За результатами проведеного дослідження встановлено, що необхідність моделювання процесу формування дослідницької компетентності майбутніх лікарів у процесі вивчення дисциплін визначається потребою практики професійної освіти в побудові цього процесу, виділенні його базових компонентів, моніторингу результатів, отримання інформації про можливості його вдосконалення. Формування у вищому медичному навчальному закладі гармонійно розвиненої особи лікаря – громадянина України потребує комплексного підходу до організації навчального процесу [4,11].

Висновки. Таким чином, необхідність вдосконалення та оптимізації навчального процесу продиктована сучасними вимогами до підготовки висококваліфікованих, всебічно розвинутих, ерудованих медичних спеціалістів.

Впровадження в навчальний процес інтерактивних методів навчання орієнтує лікаря на командну працю, вміння враховувати точку зору іншого спеціаліста, сприяє розвитку комунікативних навичок, формуванню інтелектуальної самостійності та професіоналізму.

Література

1. Voronenko YuV, Mintser OP. Rozvytok novykh tekhnolohii u pisladyplomnii osviti likariv i provizoriv: tendentsii, ekspertni vysnovky ta realni otsinky efektyvnosti navchannia. Medychna osvita. 2013;2:19-23. [in Ukrainian].
2. Linchevskiy OV, Chernenko VM, Piatnytskyi YuS, Bulakh IYe. Shliakhy reformuvannia systemy vyshchoi medychnoi osvity v Ukraini v suchasnykh umovakh. Medychna osvita. 2017;3:6-9. [in Ukrainian].
3. Pylypchuk VI. Rol innovatsiinykh tekhnolohii u navchanni z tsytku "khirurhiia" studentiv 6-ho kursu medychnoho fakultetu. Medychna osvita. 2018;1(77):43-5. [in Ukrainian].
4. Zhdan VM, Babanina MYu, Kitura YeM, Shylkina LM, Tkachenko MV. Zastosuvannia innovatsiinykh tekhnolohii na kursakh pidvyshchennia kvalifikatsii likariv. Visnyk problem biolohii i medytsyny. 2018;4(146):142-5. [in Ukrainian].
5. Potiazhenko MM, Sokoliuk NL, Kitura OYe. Innovatsiini tekhnolohii v orhanizatsii samostiinoi roboty likariv-interniv iz fakhu «Vnutrishni khvoroby» Materialy navch.-nauk. konf. z mizhnar. uchastiu Innovatsiini tekhnolohii v orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv medychnykh osvityvnykh zakladiv; 2017 Berez 23; Poltava. s. 126-7. [in Ukrainian].
6. Zhdan VM, Babanina MYu, Kitura YeM, Tkachenko MV. Vprovadzhennia Yevropeyskykh stratehii navchannia simeinykh likariv na kafedri simeinoi medytsyny i terapii. Medychna osvita. 2019;2:86-9. [in Ukrainian].
7. Gusev VM, Astakhov VM, Shevchenko YeM. Shliakhy optymizatsii dodyplomnoho navchannia na kafedri akusherstva i hinekolohii. Medychna osvita. 2018;1(77):19-21. [in Ukrainian].
8. McLeod R, Stone R. Science, medicine, and the future. BMJ. 2001;V:323.
9. Tutchenko MI, Susak YaM. Symuliatyini tekhnolohii v navchanni studentiv-medykiv praktychnym navychkam. Visnyk Ukrainkoï medychnoi stomatologichnoi akademii «Aktualni problemy suchasnoi medytsyny». 2013;13;1(41):326-7. [in Ukrainian].
10. Zhdan VM, Kitura YeM, Babanina MYu. Osnovni interaktyvni metody navchannia v pidhotovtsi likaria-spetsialista. Materialy nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu Aktualni pytannia kontroliu yakosti osvity u vyshchykh navchalnykh zakladakh; 2018 Berez 22; Poltava. s. 88-9. [in Ukrainian].
11. Hevkaliuk NO. Kompetentnisnyi pidkhyd u profesiinii pidhotovtsi likariv-stomatolohiv dytiachykh. Medychna osvita. 2018;1(77):16-8. [in Ukrainian].

СУЧАСНІ ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ В ПІДГОТОВЦІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ

Ждан В. М., Бабаніна М. Ю., Кітура Є. М., Ткаченко М. В., Кир'ян О. А.

Резюме. У роботі вивчалася доцільність впровадження інтерактивних методів навчання на циклі «Внутрішні хвороби» для лікарів-інтернів з фаху «Загальна практика – сімейна медицина».

Дослідження проводилося на базі кафедри сімейної медицини і терапії Української медичної стоматологічної академії. Під час проведення занять для лікарів-інтернів з фаху «Загальна практика – сімейна медицина» на циклі «Внутрішні хвороби» використовувались наступні інтерактивні методи навчання, зокрема, мозковий штурм, дискусія, вивчення випадку, презентація, рольова гра, віртуальний пацієнт.

Впровадження в навчальний процес інтерактивних методів навчання орієнтує лікаря на командну працю, вміння враховувати точку зору іншого спеціаліста, сприяє розвитку комунікативних навичок, формуванню інтелектуальної самостійності та професіоналізму.

Ключові слова: інтерактивні методи, навчання, внутрішні хвороби.

СОВРЕМЕННЫЕ ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ В ПОДГОТОВКЕ СЕМЕЙНОГО ВРАЧА

Ждан В. Н., Бабаніна М. Ю., Кітура Е. М., Ткаченко М. В., Кирьян Е. А.

Резюме. В работе изучалась целесообразность внедрения интерактивных методов обучения на цикле «Внутренние болезни» для врачей-интернов по специальности «Общая практика – семейная медицина».

Исследование проводилось на базе кафедры семейной медицины и терапии Украинской медицинской стоматологической академии. При проведении занятий для врачей-интернов по специальности «Общая практика – семейная медицина» на цикле «Внутренние болезни» использовались следующие интерактивные методы обучения, в частности, мозговой штурм, дискуссия, изучение случая, презентация, ролевая игра, виртуальный пациент.

Внедрение в учебный процесс интерактивных методов обучения ориентирует врача на командную работу, умение учитывать точку зрения другого специалиста, способствует развитию коммуникативных навыков, формированию интеллектуальной самостоятельности и профессионализма.

Ключевые слова: интерактивные методы, обучение, внутренние болезни.

CURRENT INTERACTIVE METHODS IN TRAINING OF A FAMILY PHYSICIAN

Zhdan V. M., Babanina M. Yu., Kitura Ye. M., Tkachenko M. V., Kyrian O. A.

Abstract. The feasibility of introducing interactive methods of training in the cycle "Internal diseases" for interns with the specialty "General practice – family medicine" was studied in the work.

The reorganization of the educational process at the university requires the improvement of the methodology of conducting a practical clinical session with the provision of quality methodical and visual means of teaching, the organization of independent clinical work of the listeners, reducing the number of students per teacher, especially in the study of clinical disciplines, etc. The use of simulation technologies as one of the methods of reorganizing the educational process helps to optimize the acquisition of practical skills and increases the interest of family doctors in the profession.

The range of techniques combined with the concept of "Simulation Technology" is very wide: this includes a variety of simulators that develop practical skills with a high level of realism, computer and virtual models for improving the algorithms of action with different clinical situations.

The study was conducted on the basis of the Chair of Family Medicine and Therapy of the Ukrainian Medical Stomatological Academy. The following interactive teaching methods, such as brainstorming, discussion, case study, presentation, role play, virtual patient, were used for internship physicians with the specialty of General Practice – Family Medicine.

The use of such interactive technologies as "Virtual Patient" in the professional training of family doctors gives the opportunity to solve problematic situations through effective actions, intuition, training, stimulating self-learning, full disclosure of potential and enhancing personality motivation, developing behavioral skills in critical situations, enriching, activity with new ways of performing, developing professional flexibility and mobility, making the final decision, enjoying the activity itself.

The necessity for improvement and optimization of the educational process is dictated by modern requirements for the training of highly qualified, comprehensively developed, erudite medical specialists.

The introduction of interactive teaching methods in the teaching process orients the doctor to teamwork, the ability to take into account the point of view of another specialist, promotes the development of communication skills, the formation of intellectual independence and professionalism.

Key words: interactive methods, training, inner medicine.

*Рецензент – проф. Білаш С. М.
Стаття надійшла 25.08.2019 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2019-3-152-242-246

УДК 37.013+378.147+618

Курташ Н. Я.

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ У СТУДЕНТІВ СТАРШИХ КУРСІВ МЕДИЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ»

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» (м. Івано-Франківськ)

tasha_9@ukr.net

Вступ. Основним завданням сучасної медичної освіти є підготовка на виході висококваліфікованих лікарів різних спеціальностей, які мають відповідати високому рівню світової медичної галузі, вимогам суспільства. Пріоритетним напрямом сучасної освіти в галузі медицини є впровадження нових стандартів вищої освіти, які ґрунтуються на компетентнісному підході щодо визначення вимог до майбутнього спеціаліста, і покладені в основи Болонського процесу та міжнародного проекту Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур у Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING). Освітній простір країн Європейського союзу визначає ключовими ланками у здобутті вищої освіти компетентність за результатами навчання, що формується сукупністю знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих студентом під час навчального процесу, і які можна ідентифікувати та кількісно оцінити [1].

Нові вимоги до якості медичної освіти потребують, окрім традиційної інформаційної парадигми навчання, формування інноваційного та компетентнісного підходу, що ґрунтується на формуванні фахових здібностей [2]. Особливої уваги потребує особистість студента-медика, який, в процесі навчання, перебуває у процесі професійного та особистісного становлення. Безумовно, що важливим у навчанні студентів є формування позитивної мотивації до майбутньої профе-

сії, і до процесу навчання зокрема, що підвищить професійну грамотність майбутнього лікаря, поглибить його інтерес до практичної діяльності, змінить життєві цінності та пріоритети, підготує до труднощів професії [1,3]. Формування мотивації ставить на перше місце питання пошуку та добору пріоритетних мотивів, а також визначення оптимальної структури мотиваційної сфери студента [2,4]. На просторах сучасної науки можна знайти велику кількість науково-педагогічних праць, присвячених проблемі формування мотивації під час навчально-пізнавальної діяльності студентів медичних навчальних закладів, проте це питання не втрачає свою актуальність.

Важливою умовою формування професійної спрямованості навчання у медичному вищому навчальному закладі (ВУЗ) є підвищення мотивації студента, стимулювання бажання навчатися та самовдосконалюватися [5,6,7]. Проблема формування мотивації знаходиться в площинах навчання і виховання, що зобов'язує викладачів та психологів акцентувати увагу не тільки на пасивне отримання студентом знань та здійснення навчального процесу, але й на особистісний розвиток [7]. З цих причин виховання у студентів медичного факультету почуття обов'язку та якостей потрібних у майбутній професії, а також створення системи цінностей, пріоритетів соціуму є важливим етапом для формування стійкої позитивної внутрішньої мотивації.